

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Nicodemi Frischlini Rebecca

Frischlin, Nicodemus

Altorfii, 1611

Actvs III.

[urn:nbn:de:bsz:31-138617](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-138617)

*Spe freti expectemus, dum tandem redeat huc
Eleasarus cum sponsa sua. IS. Praei, sequar.*

ACTVS II. SCENA VI.

Isacus.

Quid hoc negotii: an hoc non est patrēpium,
Sapientem, intelligentē esse mihi tam bene
Rebusq; meis & fortunis, qui prospicit?
Nam proh DEVM, quae haec est illius cautio?
Quae in filium pietas? quae providentia?
Ne quid detrimenti, aut damni capias mea
Domus: neve insidiae dentur ab incolis mihi
Per matrimonium: ut nunc mos est maximè.
Itaq; adeò mag nam curam iniecit mihi
Cura sua: ne forè imprudens hic agam,
Quod nolit, id sciens cavebo, nam decet
Esse audientem dicto patrū filium
Bonum: qui recte sapit: isidem, ut ego sum patri.
Cui si quid volupe est, mihi voluptas maxima est.
Nunc intrò concedam: ut, quae iussus sum, exe-
quar:
Ne mora forè meis nuptiis ego siem.

ACTVS III. SCENA I.

Eleasarus.

C 3 H 5

HI sunt loci, atque haec regiones, qua mihi ab
hero

Sunt demonstrata, ut rationem capio oculis
Nam civitatem hanc esse Charas autumo;
Vbi ille habitet patruelus, heri mei Abrahæ.
Itaque nimis velim dari mihi obvium
Hominem, qui certum me faciat, vbi Bathuel
Habitet & cur ab hero nuncium apporto meo,
Vt filiam eius ambiam, herili filio.

Sed annon ego sum compeditus & miser:
Cum nemo hominum est, qui se mihi ferat obvium:
Nec gnarus sum loci: neque unquam hic fui:
Nec quenquam in his hominem novi regionibus:
Nunc quam facile sit peregrinus mihi in locis
Ignoro, incertas nuptias sectarier,

Qui vix, tacent me, sponte sua intelligit,
Quid ergo acturus: cui neque gutta consilii
Certi parata est, neque nunc quid faciam scio:
Neque exordiri primum, unde occipiam habeo:
Neque ad texendam telam certos terminos?

Quid si hic eos imiter, qui investigant mare,
Eum oportet amnem querere comitem sibi.
Ego in hac re commodiorem nescio viam:
Nisi ut hunc puteum, quem hic conspicio gradu
petam.

(do,
Nam haud dubie homines huc confluent ex oppi-
Vt aquam hauriant: quando ista dici tempus est:

Et

Et serus declinat dies in vesperum

Et certe sic agam: nam hic puteus nunc mihi
Annus erit: Hunc certum est sequi. Sed proh

DEVM?

Quod hoc offertur tam lepidum spectaculum
Mibi? quæ ista tot mulieres, huc cum hydriæ

Ad me viam adfectantes? utinam fas mihi

Deum rogare, ex huius sceminæ, qua aquam
Modo haurient, ipsa unam uxorem destinet

Herili filio: meumq; in re satis

Confusa & perplexa, animum, pro ar bitrio meo

Confirmet ac certum reddat: nam in his malis,

Quæ me repente circumvallant, nullum erit

Auxilium tutius, nullumq; remedium

Presentius: quàm supplicem fieri Deo:

Vt propitio ù numine suo nos adjuvet:

Qui in nesciis rebus spe nescia sumus.

Equidem PRECES piùm nunquam sunt irritæ:

Neq; quidquam iis est uspiam efficacium:

Quoniam hæc sola fidelium arma sunt, quibus

Cælum expugnatur, & aduersa in vîsa superantur
omnia.

Sola, quibus dubii confirmantur animi:

Sola, quibus ieiuna spes hominum alitur.

Ad te igitur venio, spem, salutem oëm expetens

Qui solus fons salutis es, solum auxilium

Copiam habes, DOMINE DEVS Domini meo

Abraha,

C 4 Te

Te obtestor, teq̄ oro & quaeso, ut ne dare operam
Hodie mihi te pigeat, quod te orabo: Sed
Ut misericordiam fortunæ Abrahæ
Heri mei impertiri clementer velis:
Es me servum respicere digneris tuum,
Ecce, ego sto juxta fontem hunc, & jam virgines
Ex oppido egrediuntur ad hauriendam aquam:
Si ergo puella, cui dixerò: cedo hydriam
Tuam mihi, ut bibam, & ipsa morem gesserit,
Ac mihi potum prabuerit, & meus insuper
Camelus comiter ac benignè obtulerit: hac
Sit inquam, ego quam petam uxore domino meo
Isaco: ac si mihi abs te de manu in manum
Effet data. Et hinc facili ratione colligam
Quod misericordiam hero meo adhibueris,
Nam ego frustra huc illuc circumspicio, ô DEVS
Frustra meo labore, meaq̄ industria,
Et variis artibus successum querito:
Nisi tu negotium clementer dirigas.

ACTVS III. SCENA II.

Rebecca, Eleasarus, Cario.

Domi manete vos reliqua. Ego hinc exeo:
Ut aquam hauriam. Mox adero: vos focum
interim
Construite, ut igni luculento luceat.

Et

Et cæna paratur, dum revertar huc domum.
Atq̄, audis Paradalisca? vide non olusculum
Igni admoveas propius; neu exuras rabula:
Id quod heri tua commissum est negligentia.
Profecto nunquam ego pedem domo efferro,
Sine cura ac sollicitudine rerum, quæ domi
Geruntur ab ancillis. Adeo nostra nimis
Sunt oscitantes: adeo ignava ac desides:
Ut vix unam videas memorem officii sui.
Itaq̄, maturandum mihi est, ut sine mora
Cum aqua revertar. Sed quid hoc est obsecro?
Quos ego homines hic ad fontem conspicio?
EL. Cuius hominis vox, mihi ad aures huc advo-
lat?

RE. Obsecro, quos ego viros hos dicam, vestibus
Peregrinû, ignotâ facie? Pol haud scio-
Quid mihi animus meus prasagiat. Sed oculos
Quid hic circumfero, quasi jam nihil sit,
Quod agam? ELE. Certè vocem audire mulieris
mihi

Visus sum. CA. proh DEVM, qua huc femina
fert gradum?

Quàm liberali facie! quàm ætate integra!
FL. Vbinam est Cario? CA. Na ego pulchriorem
Eleasare

Nunquam vidi prius, EL. Quin commonstres eã
Mibi Cario? CA. Si hanc aspicias: delebu procul

C 5 Omnî

Omnes dehinc animo Cananeæ mulieres.
Nam præ ista, nostrates mihi pithecia,
Et spiriturnicia esse videntur. EL. Enecas
Me nugū tuis. Quin tu tandem monstres eam
Mibi quònam abierit, aut ubi sit? C.A. Eccam,
here, (here.)
Huc redit è puteo, Viden ipsam? EL. Video, sed
C.A. Quid est? EL. Camelum serua tibi meum:
an ego
Redeam. C.A. Quo ibi? EL. procedam virgini
obuiam,
Ut alloquar, priusquam hinc abeat longius.
Equidem certum mihi est hîc experier,
Vtrum hac illa sit, pro qua Deum modo
Precatus sum, & utrū ipse hoc fortunaveris iter
REB. Ad me tendit hic homo. EL. Puella salve.
RE. Salve & tu mi homo.
EL. Gratiam habeo tibi. Sed est quod te oratum
volo, nisi tibi
Molestum est. RE, prout orârû, dabitur opera &
in negotio.
EL. Haud magnū est, quod te orabo. RE. quid est?
EL. Hydriam tuam mihi cedo, ut
Bibam. RE. Lubens; cape & bibe, Domine mi,
quantum vis. EL. Gratiam
Habeo. RE. Bibe amplius, siquidem id gratum
est tibi.

EL.

EL. *Gratissimum: Sed ego bibi satis.* RE. *Quis
etiam si placet,*

Tuis Camelus hauriam, dum se potu satiaverint.

EL. *Magnas merito tibi gratias ago, cum istam
mibi copiam*

*Tam prompto offers animo. Ac certè mibi offici-
um gratissimum*

Prestiteris, modo non sit molestum tibi. RE. *mo-
lestum hoc sit mihi*

*Cur obsecro gravarer, aquam vobis, quam hostis
hosti commodat.*

*Adducite vos Camelos huc propius ad hanc ca-
nalem ego hinc*

Aquam ex hydra mea infundam omnibus. EL.

Dii immortales, quid hos

*Dicam esse negotii mihi, quod tam subito nec o-
pinanti accidit?*

*Nam quid ego in hac potissimum te laudem? quid
potissimum*

*Admirer? quid primum aut postremum pradi-
cem, num virginem?*

*Qua tam benigna & comis est in me hospitem?
an vero DEVM.*

*Cuius nutu reguntur haec omnia? Equidem toti-
us animi*

*Pendeo, nec quid primum hic agam certus sum: nisi
ut experiar an*

Deus

Deus hoc iter fortunârit. Nam huius ego provē-
dentia (queat

Omnia committo: cum sine hac nihil rerum geri
Hac illud copia cornu mihi est, ubi inest quicquid
volo (pientia:

In hac consilia insunt omnia: in hac thesaurus sa-
In hac rei exitus prosper: in hac uxor herili filio
Poeta fortunam DEVM faciunt, cælog; collocant:
Vt qua humana arêtes, & fingat, pro libitu, o-
mnia ceteri homines,

Cum quid benè evenit, sua pterunq; adscribunt
industria,

Nam benè ubi cui consilium discimus accidisse,
cautum hominem

Eam esse declaramus: stultum autem illum, cui
vertit male

Stulti haud scimus, frustra haud scimus, cum sapi-
enter aliquid dari (scere

Petimus nobis: quasi quod in rem sit, possimus no-
Ego certè divina providentia hoc negotium

Totum sero acceptum: in cuius manu & nos &
sapiencia (secèd sic erit

Nostra omnū & omnes sermones sunt. Nam pro-
Centum doctorum hominum consilia sola devin-
cit Dei (omnia,

Provisio, qua administrantur mortalium in vita
Sed eccam virginem, quam celeriter ab opere hūc
se recipiat. RE.

RE. Ad te revertor, domine mi, posteaq̄ camelī
omnes tui

Biberunt: Nunquid viā me aliud? EL. Nihil nisi
ut benè sis tibi:

Et ego ut gratū me ostendam atq̄ adeo munuscu-
lum tibi

Dem, pro tuo in me beneficio. RE. Non est opus:
feci lubens

Et sine molestia. EL. sine me. Nam me tibi beni-
gne itidem addeceat (nusculum

Bene merenti, benè ferre gratiā. Atq̄, n. tibi mu-
Cape hanc in aurem tibi. RE. Nimum est munus:

nimio vobis aqua hac (maiora de
Constabit pretio. EL. haudquaq̄ nimio, quia longè

Nobis promerita es. Quin etiam manus porrige.
RE. Quid cum iis ages? (sit procul

EL. Ambas hu armillū exornabo aureis. RE. Ab-
A me iste luxus: nam bono ingenio me ornatum

voluit (virgo nisi
Pater, non auro. EL. Intellego. Sed hoc dic mihi

Molestum est, quis tuus est pater? RE. Cur sit mo-
lestum? mihi pater (usp̄iam.

Est Bathuel, si nomen etiam audivisti ante hac
EL. Quis est ille Bathuel? cuius nam filius? cedo,

RE. filius
Nachoris est ex Milca. EL. Proh DEVM, Quid

audio. RE. Res quod est.

EL. Pa-

RL. Pater tuus est Bathuel? RE. Sic est, EL, Et
avus tibi fuit Nachor?
RE. Omnino, EL, Et mater Bathuelis Milca fuit?
RE. planissime.
EL. Nunc tibi supreme IOVA, gratias ago quã
maximas (mihi
Possum animo concipere, quod misericordia tua
Herog, meo Abraha non defuisti: meq, per eam
viam,
Deduxisti, quã pervenirem ad cognatos heri mei
Abrahami. RE. Abrahamũ? EL. Ita dico? RE.
Fratrem Nachor?
EL. Ita loquor. RE. Avi mei? EL. Omnino, si
quidem pater tuus sit Bathuel.
RE. Eumne dicũ obsecro, qui procul hinc in Ca-
naa habitat?
EL. Eum ipsum, nisi tu alium Abrahamum no-
veris. RE. Dic obsecro
Mi vir, qua via huc te perduxit? EL. Non est
hic narrandi locus, (diem.
Nam serus, ut vides, jam jam componit hesperus
Sed si in domo patris tui per noctandi locum dari
Potes, domi tue intus post dicam. RE. imò non
rantum locus (affatim
Pernoctandi: Sed pabuli & straminis apud nos
Erit: ac proin eo, ut hanc rem nunciem domi.
EL. mane, RE, quid est?

EL.

EL. Iam non abibis, nisi prius has armillas indu-
eris. RE. Sitra

Placet tibi, accipio. EL. Rectè: facis quod te de-
cet. RE. abeo

Tu, ut tempus est diei, vide ne quò abeas longius.

EL. Benè mones: benè ambules modo.

ACTVS III. SCENA III.

Eleafarus.

Illa abiit. Proh DEVM, quis me est feliciorè
Quis me hominū in terris vivit fortunatior è
Qui ex improvise adventens, inveni hanc modò
Puellam, quā cum volo, & ut volo, heri filium
Iungi. & eam de genere summo, & cognato heris
Meis: modestam, ingenuam, studiosam rei
Domestica, sine sumptu, sine mundo, sine
Omni fastu: & plane distimilem virginem
Nostrarum virginum: qua in delitiis dome
Aetatulam exigunt: & quas ferè sui
Offici pudes ac piget. Ego hanc laboribus
Assuetam arbitror: At nostræ virgines nimis
Sibi placent, nimisq; dant operam, ut suis
Placeant amantiibus, Itaq; noctes ac dies
In omni aetate, semper ornari solent,
Semper lavari, tergi, pingi, ac fingier.
Postremo cum benè lautæ, ornata, sublitæ,

Pictæ

*Picta ac ficta fuerint, infecta sunt tamen,
In hac verus color: solidum corpus, sine
Auro, sine munditia, sine omni re mala:
Ut digna sit, Reges quam d. Etitent. Ita hic.
Amœnitate amœna amœnus me dies
Onerat: quo ex improvise inveni virginem,
Quam ipsam hic quarebam. Nam quod summo pe-
re dabam.*

*Operam ut fieret, DEVS id curâ effecit suâ,
Sine meâ, & solus sine meâ omni industria.
Satin', si cui homini benefactum esse vult DEVS,
Obringit optatum piis. Quare moram
Hic nectam atq; operiar, dum quis me intrò vocet*

ACTVS III, SCENA IV.

Laban, Rebecca, Eleasarus, Cario.

A In tu? RE. Ita est. LA. Servum esse cognati Abrahæ.

RE. Sic. LA. Et eum hanc tibi dedisse in aurem & RE. scilicet.

LA. Et has armillas & RE. Maximè. LA. Obsecro ubi tu eum (res.

Reliquisti & RE. Foris ad puteum. LA. introduce. RE. Mes officii hoc non erat. LA. At ego ibo ut visam, ubi

Sit, aut ubi subsisterit, tu cœnam instrue domi.

Prob

Prob summum, æternumq; atque immortalens
DEVM,

Vt multa sæpè præter spem mortalibus
Eveniunt: nam si quis dixisset mihi hodie,
Servum Abrahami, hûc adventurum vesperi,
Et armillis sororem ornaturum meam:
Ego, ut hoc crederem, animum nunquam hoc in-
ducere

Potuissem: sed quid sto? cur cesso currere?

EL. Ad me viam efficit hic homo, LA. ecceum
virum?

Adibo, hospes, salve. EL. Salve & tu plurimû.
Sed quinam tu homo? LA. Qui te salvum esse cu-
pit, EL. quasi

Te mihi amicum dicas. LA. Imò quasi ego siem,
Sed est, quod te percontatum veni, EL. Quid est?
Loquere, ut voles. LA. Tune hîc sorore cum mea
Modò eras? EL. quanam est ea? LA. Quæ Came-
lû hûc tuus

Tibiq; ipsi potum dedit: & cui tu munera
Retulisti in aurè atq; armillas. EL. Est ne ea soror
Tua? LA. Sic est, EL. Dabis veniam mihi: non
noveram

Te. LA. Neq; ego te: sed dic clarè, quod te rogo,
EL. Quid? LA. Es ne servus Abrahæ patru mei?
EL. Is ego sum, non alius. LA. Dii te ament: tibi
Benè faciant, & consilia tua prosperent:

D Vt

Ut eveniant, quæ optas, & ut optas omnia.
EL. Ita faxint, ut spero. LA, quid stas igitur fo-
ingredere mecum, vir beatissime, hodie (ris?
Tibi apud me hospitium dabitur. EL. Haud repudio
Hospitium: nam gratum habebis hospitem.
LA, Imò gratissimum: sequere hæc modò. EL. se-
quor.

LA. Et vos omnes enà, nam sat loci est domi.
CA. Ego verò perlubens. Nam diu nunc mihi
crepant

Intestina, ac dudum dentes mei cibum
Convénisse cupiunt: & per Iovem, meum
Animum nunquam magis ante hac fuit in poculis.

ACTVS IV. SGENA I.

Bathuel, Mulier.

PArata est, vxor, cana, uti dudum iusseram?
MV. Sic factum. BA, Vbi Labanus cum ho-
spite tam diu?

Nocet hæc mora ferculis. MV. Nocet cerè, tamen
Hic affuturum eum mox credo: ubi prius
Lauti omnes fuerint hospites: & pabulum
Camelus exhibitum. BA, Longas nectunt moras.
Miror quid rei sit. Sed quid tu obsecro, mea
Conjux, inopinatum hunc adventum servuli
Portendere nobis autumas? MV. Quid, nisi bo-
num?

BA.